

Beszámoló a Bocskai István Múzeum 2024. évi tevékenységéről

Bevezető

A Bocskai István Múzeum 2024. évi tevékenységét ismertető beszámoló Hajdúszoboszló Város Önkormányzata Képviselő-testületének 2025. márciusi ülésére készült.

Beszámoló

1. Fenntartás, személyi feltételek

A Bocskai István Múzeum engedélyezett létszáma 2024-ben hat fő volt. A munkaállomány 1 fő múzeumigazgatóból, 2 fő muzeológusból, 1 fő közművelődési szakemberből, 2 fő pénztáros-teremőrből állt. Ez a létszám azonban – elsősorban a kiállítások üzemeltetése szempontjából – nem bizonyult elegendőnek, ezért különböző forrásokból származó kiegészítéseket kellett alkalmazni. Az egyik ezek közül a hosszabb távú közfoglalkoztatás volt. 2024. év folyamán három közfoglalkoztatási program valósult meg, ezek mindegyikében a múzeum 2-2 fő teljes munkaidős közfoglalkoztatott alkalmazására kapott lehetőséget. A két helyből az egyik egész évben fel volt töltve, míg a másiknak a feltöltése – a megüresedést követően – csak nehezen volt megvalósítható megfelelő jelentkező hiányában. A közfoglalkoztatás mellett az állandó munkaállomány kiegészítését szolgálták ebben az évben is az „eseti munkaszerződések”. Így a nem rendszeresített álláshelyre alkalmazott kisegítő dolgozók száma a nyári szezon időszakában megnőtt, mivel ekkor a múzeum is hosszabbított nyitva tartással, napi 12 órában várta a látogatókat. Ebben az időszakban részmunkaidőben, napi 4 órában 5 főt alkalmazott a múzeum teremőrként. Emellett ugyancsak részmunkaidőben, napi 4 órában foglalkoztatott bértámogatással 1 fő udvarost. A nyaranta ideiglenesen, 1-2 hónapos időtartamban foglalkoztatott munkavállalók tehát a múzeum üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat látták el.

2024 őszén vezetőváltás történt a múzeumban, ugyanis dr. Bihari-Horváth László közös megegyezéssel távozott az intézmény éléről. A fenntartó 2024. október 1-jével Nagy Istvánt bízta meg a vezetői feladatok ellátásával.

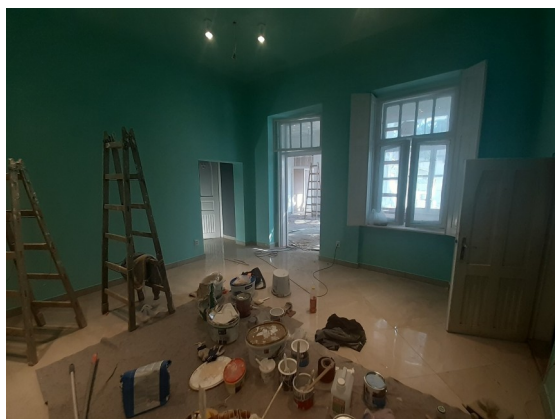
2. Gazdálkodás

A Bocskai István Múzeum Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának költségvetési szerve. Önállóan működik, pénzügyi feladatait a Hajdúszoboszlói Gazdasági Szolgáltató Intézmény látja el. 2024-ben a múzeum költségvetésében a támogatási bevétel 87,1 M Ft volt. Ebből az állami költségvetési támogatás 16,7 M Ft-ot tett ki, míg a fenntartó szervtől kapott támogatás 65,2 M Ft-ot, amiért ezúton is köszönet illeti az önkormányzatot! A tárgyévra áthozott és felhasznált kötelezettségvállalással terhelt pénzmaradvány 42,9 M Ft volt, ami jelentős részben a Kossuth utca 9. számú ingatlan felújításához, valamint 2023-ban elnyert pályázati támogatásokhoz kapcsolódott. 2024-ben az intézmény 0,8 M Ft pályázati támogatást nyert el a Nemzeti Kulturális Alaptól Kepes Ágnes keramikusművész munkásságát bemutató időszak kiállítás megvalósítására. Emellett a város kulturális pályázatán is részt vett a Hajdú őrjárat megrendezése céljából. 2024-ben az intézmény működési bevétele 9,4 M Ft volt, ami nem érte el a célul kitűzött 10 M Ft-os bevételi tervet. A belépőjegyek díjai mellett fontos bevételt jelentettek a múzeumpedagógiai foglalkozások, illetve a múzeumi bolt eladásai. A kiadások

közül a legjelentősebb tételeket a személyi juttatások (48,4 M Ft), a felújítási kiadások (39,9 M Ft), valamint a dologi kiadások (30,8 M Ft) jelentették.

3. Tárgyi feltételek

A múzeum használatában lévő épületek állománya még 2023 őszén bővült egy ötödik, a Kossuth utca 9. szám alatti ingatlannal. Ennek az épületnek a felújítása a tervek szerint zajlott, és 2024 első negyedévében fejeződött be. Megtörtént az épületen a tető javítása, villámvédelem felszerelése, külső vakolat javítása és festése, belső terek felújítása, elektromos vezetékek, szerelvények cseréje, gázhálózat átalakítása, az udvar rendezése. A munkák elvégzését Bieliczky Éva 28 M Ft értékű adománya tette lehetővé, amit Hajdúszoboszló Város Önkormányzata egészített ki. A beruházás összértéke mintegy 40 M Ft-ot tett ki, amiért ezúton is köszönet illeti a – sajnos, azóta elhunyt – adományozót, valamint a fenntartó önkormányzatot. Az új múzeumi egységben kiállítás létesült, és a Szoboszlói Irodalom Háza nevet kapta. Ezzel a Bocskai István Múzeumban bemutatott állandó kiállítások száma 8-ra emelkedett.

4. Szakfeladatok ellátása

A múzeumok szakmai feladatait az 1997. évi XCL. törvény rendelkezései határozzák meg. Eszerint a múzeumok feladata a gyűjtőkörükbe tartozó, gyűjtőhelyükről származó műtárgyak és dokumentumok gyűjtése, őrzése, feldolgozása, kiállításon való bemutatása, a gyűjtemények gondozása. 2024-ben a legjelentősebb gyarapodás a Kepes Ágnes keramikumművész hagyatékából származó, mintegy 60 darab kerámia, festmény, dokumentum, köztük egy családi fényképalbum gyűjteménybe kerülése volt. Ezen kívül kisebb darabszámú gyarapodást jelentett, hogy három alkalommal ajándékoztak bútorokat az intézménynek, az egyik alkalommal Szél Júlia hajdúszoboszlói származású rádiós újságíró hagyatékából. Az újonnan gyűjteménybe került műtárgyak, dokumentumok múzeumi leltárkönyvekbe történő felvételét az intézmény muzeológusai folyamatosan végzik a muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatáról szóló 20/2002.(X.4.) NKÖM rendelet előírásainak megfelelően. Mindezek mellett kutatások is folynak az intézményben. Külső kutatók bevonásával három tanulmány született meg a készülő városmonográfiához. A múzeum szakemberei pedig a Hajdúszoboszlón lévő köztéri alkotásokkal kapcsolatban folytattak kutatásokat. Ezeknek az eredményei egy tematikus szobortúra keretében jelentek meg a városban, az alkotások mellé kihelyezett információs táblákon, illetve a múzeum honlapján. Mindehhez a forrást Hajdúszoboszló Város Önkormányzata biztosította.

A múzeum szakemberei számára a legnagyobb kihívást az új, irodalmi állandó kiállítás létrehozása jelentette 2024-ben. A muzeológusok végezték a hosszabb előkészítő munkát igénylő feladatokat. Így a kiállítási koncepció összeállítását, a szövegek megírását, a kiállításban megjelenő műtárgyak, szépirodalmi szövegek, fényképfelvételek kiválasztását, a kiállítási nyomatok szerkesztését. A kiállítás installálásában, berendezésében pedig a múzeum valamennyi alkalmazottja részt vett, de köszönet illeti a Hajdúszoboszlói Gazdasági Szolgáltató Intézmény munkatársait is. A Szoboszlói Irodalom Háza elkészült kiállítása – az adománytevő Bieliczkyne Buzás Éva eredeti szándékaival megegyezően – emléket állít a hajdúszoboszlói születésű vagy hosszabb-rövidebb ideig a településen élt irodalmi alkotóknak. A kiállítás időben a 19. század végét és a 20. századot öleli fel. Ezen az időintervallumon belül mutatja be a különböző érdeklődési körű és eltérő irodalmi kvalitásokkal rendelkező alkotók életművét, életpályát, akikben a közös pont Hajdúszoboszló, az innen való származás tudata, valamint az itteni alkotás ténye. A kiállításban kiemelt helyet kapott Szép Ernő (1884-1953), aki a 20. század első felében a szépirodalom mindhárom műnemében (költészet, próza, dráma) maradandó értéket alkotott. Először költeményeivel vált ismertté, majd népszerű színpadi szerző lett (ma drámaírói díj is viseli nevét), de írt regényeket, elbeszéléseket is. A 20. század elején a magyar irodalmi élet jellegzetes és központi figurájának számított. Munkatársa volt a korszak meghatározó lapjának, a Nyugatnak. Bár nem volt tagja egyik irodalmi tömörülésnek sem, a magyar irodalom élvonalába tartozó szerzőkkel tartott fenn baráti kapcsolatot. Így szoros kapcsolatot ápolt Ady Endrével, Tóth Árpáddal, Molnár Ferencsel, Ambrus Zoltánnal, Bródy Sándorral, Krúdy Gyulával, Karinthy Frigyessel. Irodalmi munkássága már önmagában méltóvá teszi arra, hogy kiállítás őrizze emlékét. Mégis településünk lakói számára az a legfontosabb, hogy Szép Ernő – bár számos településen megfordult – élete végéig szoboszlóinak vallotta magát, itt töltött gyermekkoráról pedig külön megemlékezett Felnőtteknek című művében. Természetesen Bieliczkyne Buzás Éva és Bieliczky Joó Sándor munkássága sem hiányzik a kiállításból. A látogatói élményt növeli Szép Ernő élethű viaszfigurája, de emellett könyvkuckót, interaktív szöveggyűjteményt, digitális tartalmakat ugyancsak elhelyeztünk.

A múzeum 2024. évi munkatervében szerepelt a Fejedelmi kincstár kiállítás bővítése Bocskai István, Magyarország és Erdély fejedelmének egy újabb méltóságjelvényével, a loretoi koronával. Bocskainak ugyanis két koronája volt. A szultán mellett az erdélyi szászoktól is kapott egyet ajándékba, ami a hagyomány szerint a középkorban a bosnyák királyok koronája volt. Bocskai halála után a korona az itáliai Loretoba került, de a 18. század legvégén nyoma veszett. Fennmaradt azonban egy pontos rajza a 17. századból, ez alapján lehetett elkészíttetni a korona rekonstrukcióját. Az elkészült műtárgyat időszaki kiállítás keretében mutattuk be a Múzeumok Éjszakáján. A rekonstrukció elkészíttetésével az intézmény célja a névadó Bocskai István kultuszának ápolása, valamint a múzeum látogatottságának növelése volt. Az időszaki kiállítást követően ez a méltóságjelvény is a Fejedelmi kincstár állandó kiállítását bővítette.

Az állandó kiállítások fejlesztése mellett természetesen időszaki kiállításokat is szervezett a múzeum. 2024 januárjában „Mert Szoboszló az én képeskönyvem” címmel hirdettünk rajzpályázatot több korcsoport számára Szép Ernő születésének 140. évfordulója alkalmából. A rajzokat a múzeum központi épületében mutattuk be. Márciusban Bódi Ildikó textilművész alkotásaiból nyílt kiállítás, amit Fekete Ildikó népi iparművész festett tojásait bemutató válogatás egészített ki.

A Bocskai Múzeum múzeumpedagógiai kínálatában 15-féle múzeumi foglalkozást ajánlott oktatási intézmények számára 2024-ben. Ezeken a foglalkozásokon több mint 1800 óvodás, általános és középiskolai diák vett részt. Különösen népszerű volt a nemzeti ünnephez kapcsolódó „Rabok legyünk, vagy szabadok” című foglalkozás, aminek során a helytörténeti állandó kiállítás szabadulószobává alakult át. Az őszi folyamán pedig, immár hagyományos módon, a Berettyóújfalui Tankerületi Központ részvételével múzeumpedagógiai tanévnnyitót szerveztünk a foglalkozások népszerűsítése érdekében.

Jelentősen bővült a múzeum közművelődési tevékenysége. Ebben az is szerepet játszott, hogy a Szoboszlói Irodalom Háza kettős funkcióval jött létre. Egyrészt kiállítási helyszín, másrészt közösségi tér. A megnyitóra szeptember 28-án került sor a SzépFeszt elnevezésű kulturális programunk keretében, ahol az érdeklődők szépirodalmi és zenei műsorokon vehettek részt. Sajnos, az esős idő nem kedvezett a rendezvénynek, de így is több mint 400 fő vett részt az ünnepélyes megnyitón. A közművelődési programokkal célunk változatlanul az, hogy a múzeum profiljához illeszkedő programokkal népszerűsítsük a kulturális értékeket, igényes kikapcsolódási formát és ismeretszerzési lehetőséget biztosítsunk látogatóinknak, népszerűsítsük és élővé tegyük a múzeumot és annak kiállításait. Helyszínt biztosítottunk a Főnix Versmondó Kör számára, Mesterségház címmel kézműves-bemutatókat rendeztünk, szakköri foglalkozásokat szerveztünk, de új programelem volt az irodalomterápia is. Emellett hagyományosnak mondható programjaink is megvalósultak. Több mint ezer fő vett részt a Múzeumok Éjszakáján, folytattuk a Zenés nyári esték programot, a Szoboszlói Nyár programsorozathoz ismét a Hajdú őrjárat megszervezésével csatlakoztunk. Új látogatói csoportok felé nyitottunk, amikor felvettük a kapcsolatot a Pedagógiai Szakszolgálattal annak érdekében, hogy autizmusbaráttá tegyük egyik kiállításunkat. Nagy sikere volt a múzeum színpadán bemutatott zenés irodalmi esteknek, amiken a Körömvirág Együttes, valamint Galánfi András és Fazekas Csaba vett részt. 2024 végétől a múzeum részt vett a gyógyvíz feltárásának 100. évfordulója alkalmából megalakult centenáriumi emlékévi előkészítésével foglalkozó csoport munkájában.

5. Marketing, látogatottság

Napjainkban nem lehet eléggé hangsúlyozni a marketingmunka szerepét és fontosságát. A kulturális szolgáltatók között is egyre élesebb a verseny a vendégek érdeklődésének elnyerése érdekében, így múzeumunk számára is elengedhetetlenül fontos a hatékony marketingkommunikáció megszervezése és megvalósítása. Intézményünk 2024-ben csaknem 2 M Ft-ot költött kommunikációs és marketing célokra, ezt az összeget azonban a következő években érdemes lesz növelni. Ebből – elsősorban a rendezvények népszerűsítése érdekében – hagyományos reklámhordozókat (plakát) készítettünk, de folytatódott a szórólapok kihelyezése is a szálláshelyeken, valamint a városnéző kisvonat (döttó) végállomásán. Ezek a szórólapok a múzeum nyári, hosszabb nyitva tartását hirdették elsősorban, de persze a múzeum kiállításaira vonatkozóan is információval szolgáltak a potenciális múzeumlátogatók számára. 2024 első félévében az intézmény látogatottsága jól alakult, azonban az előző évhez képest nyáron és a második félévben csökkent a látogatók száma, Ugyanakkor közösségi médiában is állandó a múzeum jelenléte, és látogatóink, illetve a múzeumbárátok folyamatosan információkat kapnak a múzeumi programokról. Ezért folyamatosan növelni kell a múzeum online jelenlétét is, a hagyományos reklámlehetőségek mellett, hiszen a múzeum vendégeinek több mint a fele már az internetről tájékozódik a kiállításokról, nyitvatartásról.

Hajdúszoboszló, 2025. március 12.

Nagy István s. k.

múzeumigazgató